

EUROOPA KOHTU OTSUS

27. september 1988*

Kohtuasjas 313/86,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule Commission de première instance de sécurité sociale des Alpes-Maritimes'i esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

O. Lenoir

ja

Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes,

eelotsust nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, mida on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega nr 2001/83 (EÜT 1983, L 230, lk 6, 1. lisa) artikli 77 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president Lord Mackenzie Stuart, kodade esimehed O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. N. Kakouris ja T. F. O'Higgins,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: ametnik D. Louterman,

arvestades märkusi, mille esitasid:

Prantsusmaa valitsus, esindaja G. Guillaume, esindaja abi C. Chavance ja esindaja E. Belliard kirjalikus menetluses ning esindaja C. Chavance 13. jaanuari ja 25. mai 1988. aasta kohtuistungitel;

Itaalia valitsus, esindaja: *avvocato dello Stato* P. G. Ferri kirjalikus menetluses ning 13. jaanuari ja 25. mai 1988. aasta kohtuistungitel,

Saksamaa Liitvabariigi valitsus, esindaja: Euroopa Kohtu menetluses M. Seidel, vastates Euroopa Kohtu poolt pärast suulise menetluse taasalustamist esitatud küsimusele,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: J. Griesmar kirjalikus menetluses ning 13. jaanuari ja 25. mai 1988. aasta kohtuistungitel,

võttes arvesse kohtuistungi ettekannet ja 13. jaanuari 1988. aasta suulist menetlust,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

olles 23. veebruari 1988. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse, võttes arvesse täiendavat kohtuistungil ettekannet ja 25. mail 1988 taastatud suulist menetlust,

olles 28. juuni 1988. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi täiendava arvamuse, on teinud järgmise

otsuse

- 1 Tribunal des affaires de sécurité sociale des Alpes-Maritimes esitas 21. oktoobri 1986. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 15. detsembril 1986, Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuseküsimuse nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, mida on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega nr 2001/83 (EÜT 1983, L 230, lk 6, 1. lisa) artikli 77 tõlgendamise kohta.
- 2 Küsimus tõusetus menetluses, mille algatas Olivier Lenoir (põhikohtuasja hageja) Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes'i (põhikohtuasja kostja, edaspidi Caisse) vastu seoses viimase poolt 10. novembril 1984. aastal tehtud otsusega peatada Lenoirile toetuste *rentrée scolaire* (koolitoetus) ja *salaire unique* (ühiekordse palga toetus) maksmine ning nõuda, et ta maksaks tagasi nimetatud toetuste kogusumma, mille ta oli alusetult saanud alates 1983. aasta juunist, s.o ajast, mil ta asus elama Ühendkuningriiki.
- 3 Eelotsusetaotlusest ja kohtuasja toimikust nähtub, et Prantsuse kodanik Lenoir saab Prantsuse õigusnormide alusel vanaduspensioni ning vastab Prantsusmaal *rentrée scolaire*'i ja *salaire unique*'i toetuste saamise tingimustele. Viimasena nimetatud toetust alates 1. jaanuarist 1978 sellisel kujul enam ei maksta, ent see kuulub nüüd koos teiste toetustega toetuse *complément familial*'i (täiendav peretoetus) hulka, kusjuures seda makstakse jätkuvalt senistele toetusesaajatele nende varem tekkinud õiguse alusel.
- 4 1983. aasta juunis asus Lenoir Prantsusmaalt elama Ühendkuningriiki. *Rentrée scolaire*'i ja *salaire unique*'i toetusi maksti talle kuni 1984. aastani. Nende toetuste maksmine peatati Caisse'i eelnimetatud 10. novembri 1984. aasta otsusega põhjendusel, et Prantsusmaalt lahkumise tõttu piirduvad tema õigused peretoetustele peretoetustega kitsamas mõttes ega hõlma *rentrée scolaire*'i ja *salaire unique*'i toetusi, mida vastavalt Prantsuse õigusnormidele – mille kohaldatavuse üle käesoleval juhul vaidlust ei ole – võib maksta üksnes vanaduspensioni saajale, kes elab koos oma pereliikmetega Prantsuse Vabariigi territooriumil.
- 5 Caisse'i vaidekomitee jättis Lenoiri vaide rahuldamata ning leidis, et selliste toetuste maksmine isikutele, kes ei ela Prantsusmaa territooriumil, on vastuolus määruse nr 1408/71 artikliga 77. Vaidekomitee juhendus halduse sisedokumendis (*guide des*

prestations (toetuste maksmise juhend)) esitatud tõlgendust, mille kohaselt puudutab eelnimetatud määruse artikli 77 lõige 2 üksnes nn peretoetusi kitsamas mõttes, mitte aga muid perehüvitisi.

- 6 28. juunil 1985 vaidlustas Lenoir selle otsuse Tribunal des affaires de sécurité sociale des Alpes-Maritimes'is, kes, arvestades, et vaidluses tekkis küsimus määruse nr 1408/71 artikli 77 tõlgendamise kohta, peatas menetluse ja esitas Euroopa Ühenduste Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ühenduse 14. juuni 1971. aasta määruse nr 1408/71 artiklit 77 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on isikul, kes saab perehüvitisi ning kes on ühenduse liikmesriigi kodanik ja elab teise liikmesriigi territooriumil, õigus saada oma päritoluriigi sotsiaalkindlustusasutuselt üksnes peretoetusi, mitte muid perehüvitisi, eelkõige *rentrée scolaire*'i (koolitoetus) ja *complément familial*'i (täiendav peretoetus)?”
- 7 Kohtuasja faktilised asjaolud, menetluskäik ja poolte argumendid on üksikasjalikult esitatud kohtuistungis ettekandes. Järgnevalt kajastatakse neid ainult määral, mis on vajalik kohtuotsuse põhjenduste seisukohast.
- 8 Liikmesriigi kohtu esitatud küsimusega soovitakse teada, kas mõistet „peretoetused,” mida kasutatakse määruse nr 1408/71 artikli 77 redaktsioonis, mis on toodud määruse nr 2001/83 I lisas (edaspidi „määrus nr 1408/71”) tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab üksnes peretoetusi kitsamas mõttes või ka muid perehüvitisi nagu Prantsuse õigusnormidega ettenähtud *rentrée scolaire* ja *salaire unique*.
- 9 Esitatud küsimusele vastamisel tuleb silmas pidada, et määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti u kohaselt tähistatakse mõistega „perehüvitised“ „perekonna väljaminekute katmiseks antavaid rahalisi või mitterahalisi hüvitisi, samas kui mõistega „peretoetused” tähistatakse „korrapäraseid rahalisi toetusi, mida antakse sõltuvalt pereliikmete arvust ja vanusest”.
- 10 Määruse nr 1408/71 artikli 77 lõikes 1 on aga sätestatud, et „käesoleva artikli kohaldamisel mõistetakse terminit „hüvitised” kui [...] -pensioni saavatele isikutele makstavat peretoetust [...]”. Seega on selles artiklis antud mõistele „hüvitised” tähendus, mis vastab „peretoetuste“ määratlusele sama määruse artikli 1 punkti u alapunktis ii, mille kohaselt on peretoetuste puhul ainsaks kriteeriumiks pereliikmete arv ja teatud juhtudel vanus.
- 11 Seepärast tuleb liikmesriigi kohtu esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artiklit 77 nõukogu 2. juuni 1983. aasta määruse nr 2001/83 I lisas esitatud sõnastuses tuleb tõlgendada nii, et sellega antakse ühe liikmesriigi kodanikust perehüvitiste saajale, kes elab teise liikmesriigi territooriumil, õigus saada oma päritoluriigi sotsiaalkindlustusasutustelt üksnes „peretoetusi”, mitte muid perehüvitisi nagu Prantsuse õigusnormidega ettenähtud *rentrée scolaire* ja *salaire unique*.
- 12 Itaalia valitsuse hinnangul tuleb sellise tõlgenduse korral see artikkel kehtetuks tunnistada. Nimelt oleks see artikkel selliselt tõlgendatuna vastuolus EMÜ

asutamislepingu artiklitega 48 ja 51, sest selle mõjul diskrimineeritaks pensioni saavaid isikuid, kes pärast pensionileminekut asuvad elama teise liikmesriiki ning kellel ei ole selle tõttu enam võimalik saada muid perehüvitisi peale peretoetuste kitsamas mõttes, kuigi see võimalus on määruse nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punktis a ette nähtud.

- 13 Seda väitega ei saa nõustuda. Nagu Euroopa Kohus 15. jaanuaril 1986. aastal kohtuasjas 41/84: Pinna v. Caisse d'allocations familiales de la Savoie tehtud otsuses (EKL 1986, lk 1) sedastas, nähakse asutamislepingu artiklis 51 ette liikmesriikide õigusnormide kooskõlastamine, mitte ühtlustamine. Seega võivad liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemid ja järelikult ka liikmesriikides töötavate isikute õigused artikli 51 kohaselt olla endiselt erinevad. Sellest järeldub, et liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide sisulisi ja menetluslikke erinevusi ning sellest tulenevalt ka liikmesriikides töötavate isikute õigusi, asutamislepingu artikkel 51 ei puuduta.
- 14 On tõsi, et Euroopa Kohus sedastas eelviidatud otsuses, et sotsiaalkindlustust käsitlevate ühenduse eeskirjadega ei tohi tekkida täiendavad erinevusi lisaks neile, mis juba esinevad liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise puudumisel, ning et võrdse kohtlemise põhimõttega ei ole keelatud mitte üksnes ilmne kodakondsusel põhinev diskrimineerimine, vaid ka kõik varjatud diskrimineerimise vormid, mille puhul on muude eristuskriteeriumite tõttu tulemus tegelikult sama.
- 15 Nagu Euroopa Kohus 28. juunil 1978. aastal kohtuasjas 1/78: Kenny v. Insurance Officer tehtud otsuses (EKL 1978, lk 1489) sedastas, ei puuduta asutamislepingu artiklid 7 ja 48 erinevates liikmesriikides isikute erinevat kohtlemist, mis võib tuleneda erinevates liikmesriikides kehtivate õigusaktide erinevusest, kui need õigusaktid mõjutavad kõiki nende kohaldamisalasse kuuluvaid isikuid, lähtudes objektiivsetest kriteeriumitest ning sõltumata nende isikute kodakondsust.
- 16 Tuleb asuda seisukohale, et määruse nr 1408/71 artikli 77 kõnealune säte on üldine norm, mida kohaldatakse eristamata kõigi liikmesriikide kodanike suhtes ning mis põhineb kõnealuste hüvitiste laadi ja nende andmise tingimustega seotud objektiivsetel kriteeriumidel. Kui pensioni maksmist käsitlevate liikmesriigi õigusnormide kohaselt makstakse toetusesaaja perele korrapäraseid rahalisi makseid üksnes pereliikmete arvust ja teatud juhtudel nende vanusest lähtudes, on selliste hüvitiste maksmine jätkuvalt õigustatud, olenemata toetusesaaja ja tema pere elukohast. Seevastu muud liiki või muudel tingimustel makstavad hüvitised, nagu lapse õppeaasta algusega kaasnevate teatavate kulude katmiseks mõeldud hüvitis, on enamasti tihedalt seotud sotsiaalse keskkonnaga ning seega asjaomase isiku elukohaga.
- 17 Seega ei saa teha järeldust, et kõnealune säte lisab täiendavaid erinevusi lisaks neile, mis juba esinevad liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise puudumisel või et selle puhul kohaldatakse eristuskriteeriume, mis tegelikult toovad kaasa kodakondsusel põhineva diskrimineerimise.

- 18 Sellest järeldub, et määruse nr 1408/71 artikli 77 lõikeid 1 ja 2 nõukogu 2. juuni 1983. aasta määruse nr 2001/83 I lisas esitatud sõnastuses ei saa pidada EMÜ asutamislepingu artiklitega 48 ja 51 vastuolus olevaks.

Kohtukulud

- 19 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsusmaa, Itaalia ja Saksamaa valitsuse ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Tribunal des affaires de sécurité sociale des Alpes-Maritimes'i 21. oktoobri 1986. aasta otsusega esitatud küsimusele, otsustab:

Määruse nr 1408/71 artiklit 77 nõukogu 2. juuni 1983. aasta määruse nr 2001/83 I lisas esitatud sõnastuses tuleb tõlgendada nii, et sellega antakse ühe liikmesriigi kodanikust perehüvitiste saajale, kes elab teise liikmesriigi territooriumil, õigus saada oma päritoluriigi sotsiaalkindlustusasutustelt üksnes „peretoetusi”, mitte muid perehüvitisi nagu Prantsuse õigusnormidega ettenähtud *rentrée scolaire* (koolitoetus) ja *salaire unique* (ühekordse palga toetus).

Mackenzie Stuart Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Koopmans Everling Galmot Kakouris O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. septembril 1988 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart